

Vrijwaren: een vaak vergeten bepaling

label: bouwbreed

Juridisch - In veel algemene voorwaarden en contracten is een zogeheten vrijwaringsverplichting opgenomen. Waar iedereen zich altijd druk maakt over garanties en de omvang van de aansprakelijkheid, leidt deze bepaling een vrij rustig bestaan. Dat is niet helemaal terecht. Dergelijke bepalingen kunnen je aansprakelijkheid vergroten en je zorgvuldig uitonderhandelde beperking van de aansprakelijkheid te niet doen. Opletten dus.

Het vervelende van het begrip “vrijwaren” is dat het geen vast omlijnd juridisch begrip is. Wie in ons burgerlijk wetboek zoekt naar een definitie kan lang zoeken. Die is er niet. Net als het begrip “garantie” is het een praktijkbegrip. De inhoud hiervan moet steeds in het concrete geval door uitleg van de overeenkomst worden bepaald. Vrijwaren in de ene overeenkomst kan dus iets anders betekenen dan vrijwaren in een andere overeenkomst. Dat is op zich al best onhandig. Eenduidige begrippen maken een overeenkomst makkelijk te

begrijpen en daar is bij vrijwaren dus geen sprake van.

Wat houdt vrijwaren grosso modo in?

Vrijwaren wordt nog wel eens gelijk gesteld met schadeloosstellen, maar dat is niet juist. In het algemeen wordt onder vrijwaren verstaan de verplichting om te voorkomen dat je wederpartij een [nadeel](#) leidt. Schadeloosstellen is slechts een onderdeel van die verplichting. Maar hoe ver gaat deze verplichting dan? Dat is weer niet heel duidelijk en zal moeten blijken na uitleg van de overeenkomst.

In het slechtste geval (of gunstigste, het is maar hoe je het bekijkt), moet je als leverancier de discussie en eventuele rechtszaak over de kwaliteit van jouw materiaal gaan voeren met de opdrachtgever van de aannemer aan wie je hebt geleverd. En wanneer je verliest, moet je alle schade van die opdrachtgever vergoeden. En denk niet dat vrijwaren alleen een rol speelt in de verhouding aannemer – leverancier. Aannemers krijgen vaak met vergelijkbare vrijwaringsverplichtingen te maken, bijvoorbeeld als zij bouwen in opdracht van een partij die het gebouw wil gaan verhuren.

Buitenwettelijk aansprakelijk

Soms is een vrijwaring heel ruim omschreven. Denk aan: “Verkoper vrijwaart koper ter zake van iedere aanspraak van derden in verband met de levering van de goederen”. Een dergelijke bepaling verplicht de verkoper om de koper schadeloos te stellen, ongeacht of sprake is van schuld aan zijn zijde. We spreken dan van buitenwettelijke aansprakelijkheid.

Als verkoper is dit het laatste wat je wilt; opletten dus. Verzekeraars weten precies hoe dit werkt en zij hebben daarom buitenwettelijke aansprakelijkheid uitgesloten van dekking. Dus aankloppen bij je verzekering heeft in zo'n geval geen zin. Die buitenwettelijke aansprakelijkheid voorkom je door op te nemen dat je pas hoeft te vrijwaren als het voorval aan jou te wijten is

Omvang en duur van de aansprakelijkheid

In contracten wordt wèl veel aandacht geschonken aan de duur en omvang van de aansprakelijkheid. En terecht, het is bedrijfseconomisch zinnig om de waarde van het contract in overeenstemming te brengen met de [risico's](#) die daaruit voortvloeien. Dus zie je in contracten goed omschreven beperkingen van de duur en omvang van de aansprakelijkheid. Maar: drie regels lager lees je in hetzelfde contract een ongeclausuleerde vrijwaringsplicht. Volgens die verplichting moet je de wederpartij behoeden voor elk nadeel dat een gevolg is van jouw tekortkoming. En dat impliceert weer een onbeperkte aansprakelijkheid.

Maar valt zo'n vrijwaringsplicht niet onder de algemene beperking van de aansprakelijkheid die is overeengekomen? Dat kan je betogen en daar is iets voor te zeggen. Maar of dat stand houdt, moet maar blijken. Wat niet helpt, is dat vrijwaren en wanprestatie verschillende grondslagen zijn voor een vergoeding tot schade. Beperking van de ene grondslag betekent niet ook automatisch beperking van de andere grondslag.

Tenslotte

Ik lees beroepshalve veel contracten en bijbehorende algemene voorwaarden en kan mij niet aan de indruk onttrekken dat we met zijn allen het zakendoen steeds gecompliceerder maken. Ik denk dat het allemaal een stuk simpeler kan, maar dat is misschien iets voor een andere bijdrage. Maar, hoe dan ook, als je ergens leest dat je de ander moet vrijwaren, wees gewaarschuwd! Denk na over de omschrijving en daaruit voortvloeiende gevolgen. En kom je een beperking van de aansprakelijkheid overeen, vergeet dan ook niet om de vrijwaringsplicht te beperken.

Robert Jan Kwaak Advocaat bij Construct Advocaten

Eerste publicatie door - op 30 jun 2020

Laatste update 30 jun 2020
